

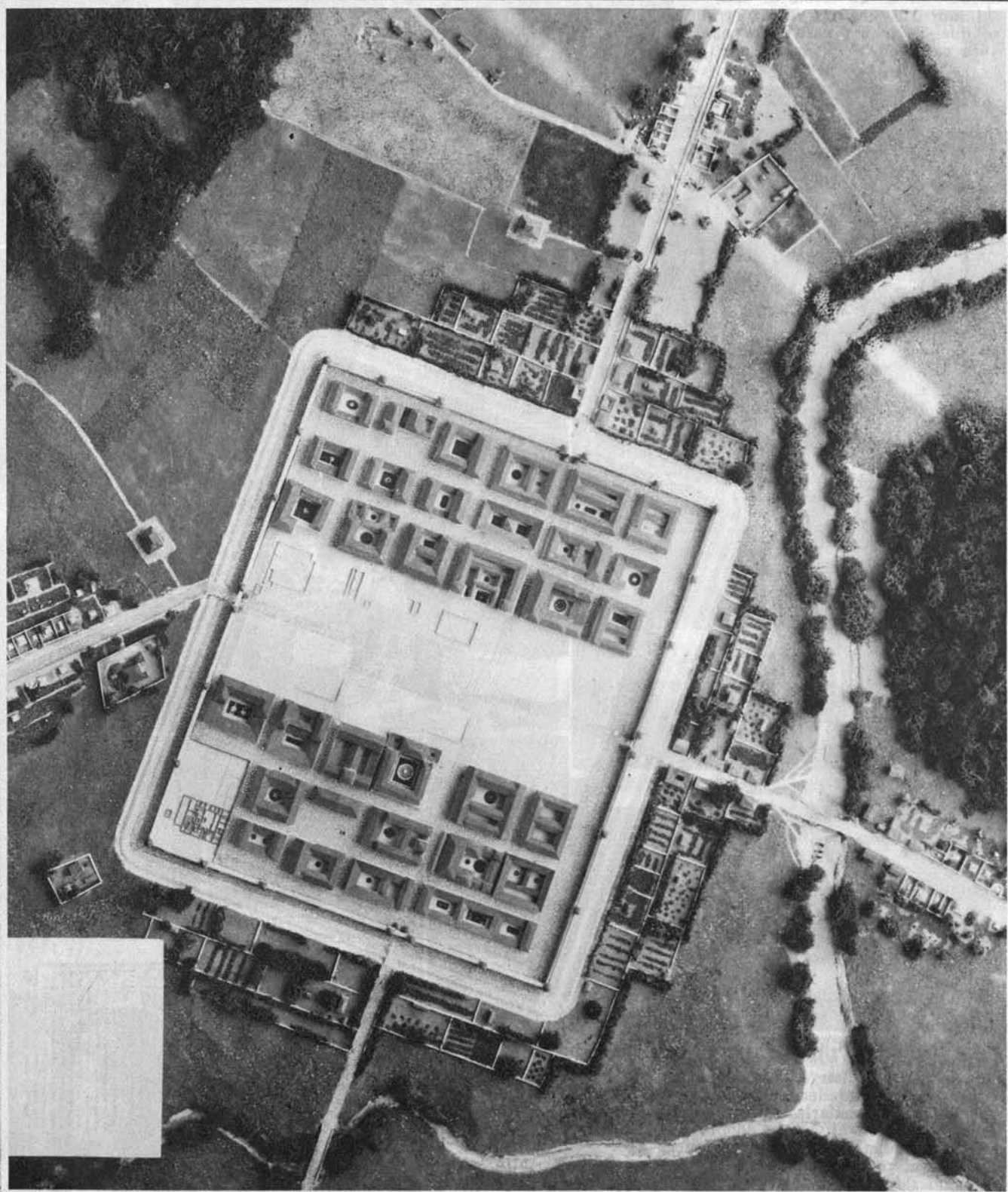
ILUSTRIRANI SLOVENEČ

TEDESKA · PRILOGA · SLOVENČA

LETO VII

11. OKTOBRA 1931

ŠT. 41

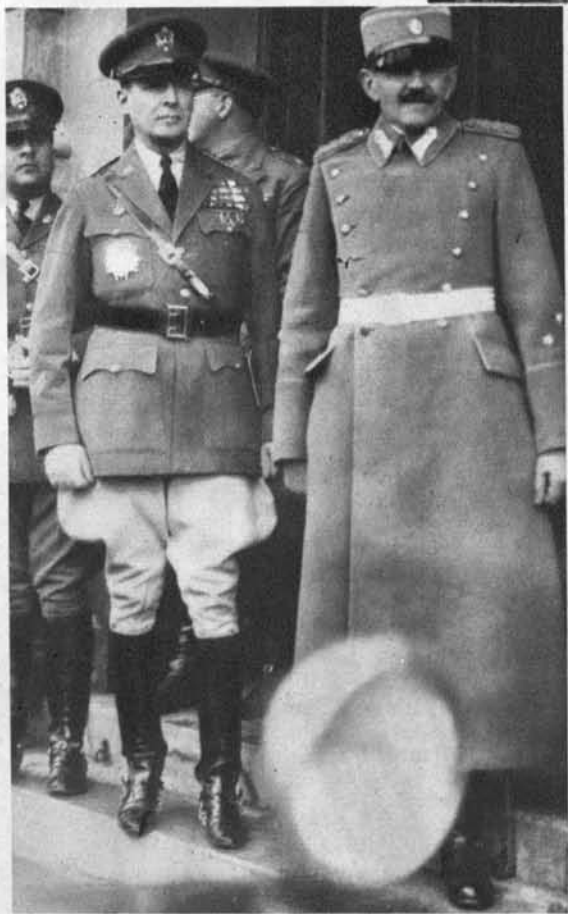
MODEL RIMSKE EMONE

KI JE BIL RAZSTAVLJEN NA ZADNJI JESENSKI RAZSTAVI VELESEJMA. CESTE, KI SO VODILE IZ NJE, OBSTOJAJO ŠE DANES IN SICER JE VIDETI ZGORAJ DANAŠNJO DUNAJSKO C., NA LEVI DANAŠNJO TRŽASKO C., SPODAJ PA GORUPOVO ULICO. MESTO JE LEŽALO V PRAVOKOTNIKU MED STOLPOM OB PAICHLOVEM VRTU, OGLOM OB KAPELICI V KRAKOVEM, UNIVERZO IN SE VIDNIM OGLOM NA URSULINSKEM VRTU. ZUNAJ MESTNEGA OBZIDJA JE VIDETI POKOPALIŠČA IN VILE.

Vrhovni poveljnik ameriške vojske v Belgradu.

Dne 25. p. m. je prispele v Belgrad šef ameriškega generalnega štaba Mac Arthur Douglas, ki so ga sprejeli zastopniki naše armade s šefom našega gen. štaba, generalom Milovanovićem na čelu. Odlični Amerikanec, ki je gost naše vojske, je ostal v Jugoslaviji par dni. Slika na desni nam kaže sprejem generala Douglasa na belgrajskem kolodvoru, spodnja slika pa šefa našega gen. štaba Milovanovića.

Spodaj na desni: Svetovni šahovski mojstri v našem radiu. Igrali so dne 30. p. m.; naša slika nam kaže našega dr. Vidmarja v partiji s Tartakowerjem.

PRENOVLJENI LJUBLJANSKI MAGISTRAT.

Res je, da je danes trda za denar in da je treba vsak denar trikrat obrniti, preden se ga izda, toda da se je ljubljanski občinski svet vendarle enkrat odločil temeljito prenoviti naš častitljivi magistrat, gotovo odobravamo vsi. Sram nas je moralo že biti dosedanjega stanja tega lepega zgodovinskega poslopja, a da hrani za svojimi že napol razpadlimi in z golaznijo napolnjenimi zidovi take lepote, sta nam na inicijativo konservatorja dr. Steleta pokazala šele sedaj arhitekt Mušič in akad. slikar Sternen, ki sta prenovec izvedla. Nobenega dvoma ni, da bo treba v najkrajšem času v Ljubljani zgraditi novo magistratno poslopje, a dosedanji bo res lep in dostojen — mestni muzej, za kar edino ga bo mogoče uporabiti. Zgornja slika nam kaže pogled v vežo in stopnišče, slika na desni pa pogled na dvorišče z Neptunovim vodnjakom in lepimi sgrafiti, ki jih je tako lepo restavriral mojster Sternen.

Z naše Dolenjske

Iz našega umnega sadjarstva: letos bogato z zdravimi plodovi obložene jablane, ki doslej sploh niso rodile, škropitev z »Garkonom« (izum g. Turnška v Konjicah) je pa uničila vse dosedanje zajedalce.

Spodaj: Gasilno društvo v Vrbju pri Žalcu je praznovalo obletnico svoje ustanovitve z blagoslovitvijo nove motorne brizgalne, izdelek ljubljanskih Strojnih tovarn in livaren.

Godba Prosvetnega društva v Št. Jernej, sestojeca iz samih idealnih kmetiških fantov, ki je praznovala letos svojo 20 letnico.

Spodaj: Petindvajsetletnico poroke v krogu svojih 16 otrok sta praznovala letos zakonca Carnova v Knezdolu pri Trbovljah. Bog živi zdravo in krepko slovensko družino še nadalje.

Pred kratkim je bila v trebanjski podružnici sv. Janeza na Brezi končana prenovitev lepih starih baročnih oltarjev in soh. Nekaj teh zanimivih, že prenovljenih soh objavljamo zgoraj (na levi) in sicer predstavljajo (od zgoraj navzdol): sv. Janeza Krstnika, Kristusa, sv. Damjana, sv. Kozme, Marijo Magdaleno, sv. Ožbalta in Putto. Razen tega objavljamo (na desni) še nekaj drugih posnetkov z Breze, ki so deloma prav tipični za našo idilično Dolenjsko in sicer (zopet od zgoraj navzdol): putta, solnčna roža, gotško okno (ostanek stare gotške cerkvice), mežnarico Micko, ki opravlja svojo službo že vse življenje (cerkveniško službo opravlja njen rod že nad 200 let, z njo bo pa prenehala), posebno tipičen dolenski kmetiški dom in dva zanimiva dolenski kmetiški obraza. Vse prenovitve v omenjeni cerkvi je lepo izvršil znani naš slikar M. Maleš.

Merlebach, na desni vrste kolonjskih hiš, kjer stanujejo naši ljudje.

Na desni: Stara župna cerkev v Merlebachu, kjer se vrši slovenska služba božja, pred cerkvijo spomenik padlim vojakom.

Spodaj: Knjižnica in pevska soba naših izseljencev v Jugoslovanskem domu v Merlebachu.

E. Huchet, ravnatelj premogokopne družbe, ki zaposluje naše izseljence.

Na levi: Delavsko podporno društvo sv. Barbare v L'Hospital.

Na desni: G. N. Colson, ki že nad 20 let županuje v Merlebachu.

NAŠI IZSELJENCI V FRANCJI

LORENSKO PREMAGOPNO OZEMLJE

V vzhodni Loreni, med mestom Metz in francosko-sarsko mejo, leže bogati premogovni skladi. Premog je črn in zelo dobre kakovosti.

Največ Jugoslovancev je zaposlenih pri družbi Sarre et Moselle, ki ima sedež v Parizu, ravnateljstvo za Loreno v Carlingu, največ rovov pa v Merlebachu in okolici. Na splošno so delavci prilično zadovoljni. Družba je prežeta z modernim, demokratičnim in socialno čutečim duhom, kakor je to pri kapitalističnih družbah redko najti. Za svoje uradnike in delavce skrbi skoraj po očetovsko. Samo nekaj primerov. V zadnjih par letih je sezidala za svoje osobe dve krasni koloniji. Cele vasi delavskih hiš sredi gozda, kjer je zdrav in čist zrak. Vsaka hiša ločena, vmes veliki vrtovi, krasne betonske ceste, vodovod, električna razsvetljava, vsaka družina lasten vhod, dvo- do štirisobno stanovanje, lastno klet, svinjak in prostor za kokoši ali zajce. Sredi kolonije nova cerkev, poleg župnišče, dvorana za delavska društva, krasno šolsko poslopje, stanovanja za učitelje, potem pa ogromen sportni prostor, čigar ureditev sama je zahtevala na stotisoče, če ne na milijone frankov. Vse to docela delo te družbe.

Tudi sicer je družba lahko ponosna na nekatere svoje socialne institucije. Zunanje kmetije je kupila velikansko posestvo, kjer redi veliko krav in katerih mleko potem prevažajo vsak dan kamioni v Merlebach v mlekarino, zvano: »Goutte de Lait«, ki jo vodi redovnice, ki mleko pasteurizirajo in potem pošiljajo v posebnih steklenicah delavskim dojenčkom na dom proti zmerni odškodnini. Tako dobe ti vedno zdravo in zanesljivo hrano v svojih prvih mesecih. Ob morju si je omislila letovišče, kamor pošilja menjava slabotne šolske otroke na okrepitev na morskem zraku. Nekatere zastoj, druge po znani ceni. Za moško mladino je na razpolago tudi v Merlebachu velikanski stadion, da se more ta tem bolj gibati v svežem zraku in na solncu, si igrati mišice, in gojiti moderni sport. Za žensko mladino skrbi moderna gospodinjska šola, da se izobrazijo za bodoče gospodinjice. Za delavce samce je zgradila dva krasna Doma za samce, ki nudita samcem, oženjenim, ki imajo družine v domovini, in neoženjenim Spodaj: Sedež jugosl. katoliške misije v Merlebachu.

snažna in zdrava stanovanja, kjer si lahko kuhajo hrano sami, ali jo pa poiščejo v rudniški kantini.

Skrbi pa tudi za verske, kulturne in socialne delavske potrebe. Podpira cerkev, šolo, društveno življenje — na razpolago je društvom ogromna društvena dvorana s pritliklinami — in posebno šolo. Državam, ki je sklenila z njimi Francija posebne konvencije, vzdržuje deloma učitelje, došle iz domovine, da se deca ne potujči.

Tu torej žive Jugoslovani, največini Slovenci. Bilo je tu že pred vojsko kakih 15 slovenskih rudarjev, ki pa zanje nihče ni vedel. Po vojski je nastopilo veliko pomanjkanje delavstva, in začeli so vreti sem naši ljudje, da jih je bilo na mah na stotine. Veliki transporti so prišli leta 1924 in in 1925. Dotok naših delavcev je trajal prav do najnovejšega časa, tako, da jih je bilo tu samo v Merlebach-Freymingu okoli 1500. Sedaj je število naših duš po celem označenem ozemlju okoli 2500, največ Slovencev, nekaj Hrvatov in pa okoli 500 bratov iz Primorja, ki jih tu štejemo med svoje in ki z njimi živimo v ljubezni in slogi, kakor da ni državnih mej med domovinama obojih. Poleg Merlebach-Freyminga so naseljeni naši ljudje v večjih kolonijah v Stiring-Wendelu, kjer jih je v koloniji Habsterdick okoli 400. Potem v Petite-Rosselle 100, v Jeanne d'Arc 250, v Kreutzwaldu 300.

Središče naših ljudi je, kakor omenjeno Merlebach, kjer biva od leta 1929. stalen slovenski izseljeniški duhovnik.

Ljudem je šlo do zadnjega časa primeroma dobro. Varčni so dali celo čedne vsote na stran. Sedaj so se pa razmere poslabšale; z več otroki že skoraj stradajo.

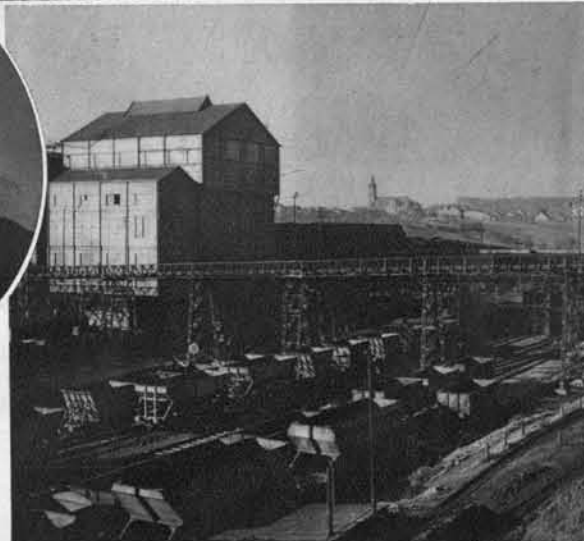
Naši ljudje uživajo radi svoje delavnosti in vztrajnosti posebno naklonjenost premogokopne družbe. Dala nam je na razpolago posebno delavsko stanovanje in ga opremila kot »jugoslovanski dom« z vsem potrebnim. Tu je pisarna za naše ljudi, čitalnica, knjižnica, soba s harmonijem za pevske vaje, prostor za male sestanke in drugo.

Nekateri niti toliko ne morejo prištediti, da bi mogli domov.

Spodaj: Slovenska šola v izseljeniški koloniji.

Ant. Hafner, naš izseljeniški duhovnik v Merlebachu.

Na levi: Slovensko pevsko društvo »Planinka« v Petite-Rosselle.

Na desni: Aleš Heyser, župnik v Merlebachu.

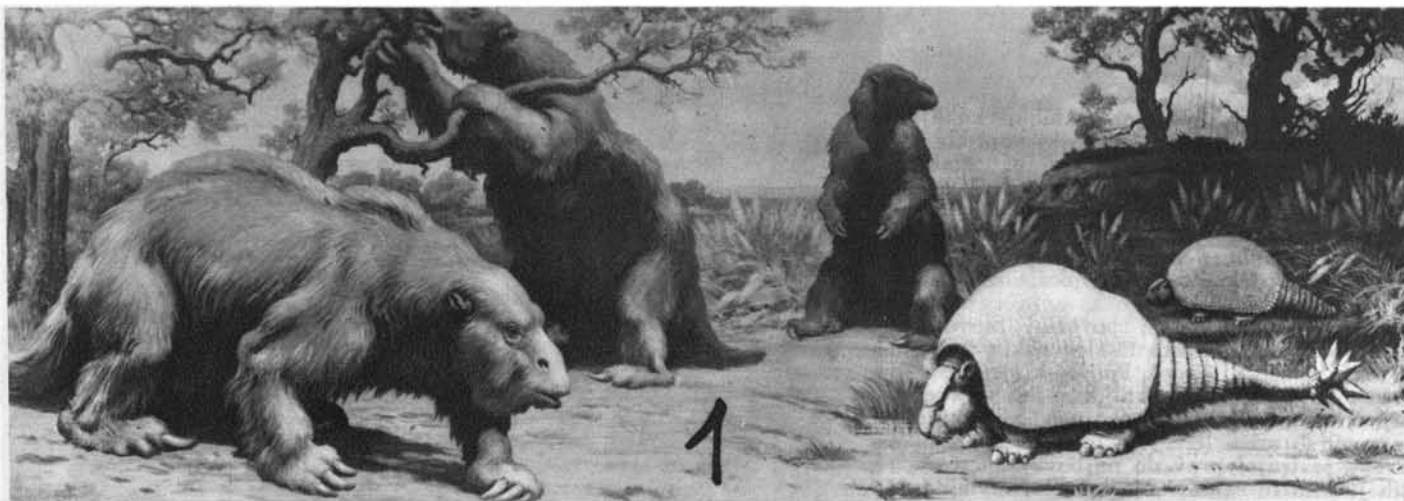

Slovenski oltar, ki ga postavijo vsako leto naši izseljenci za procesijo sv. R. T.

Na levi: Naši izseljenci praznujejo naš narodni praznik (1. XII. 1930), sprevod po ulicah k slovesni službi božji.

Spodaj: Rov št. V. v Merlebachu, kjer je zaposlenih posebno veliko naših rojakov; v ozadju pogled na Freyming.

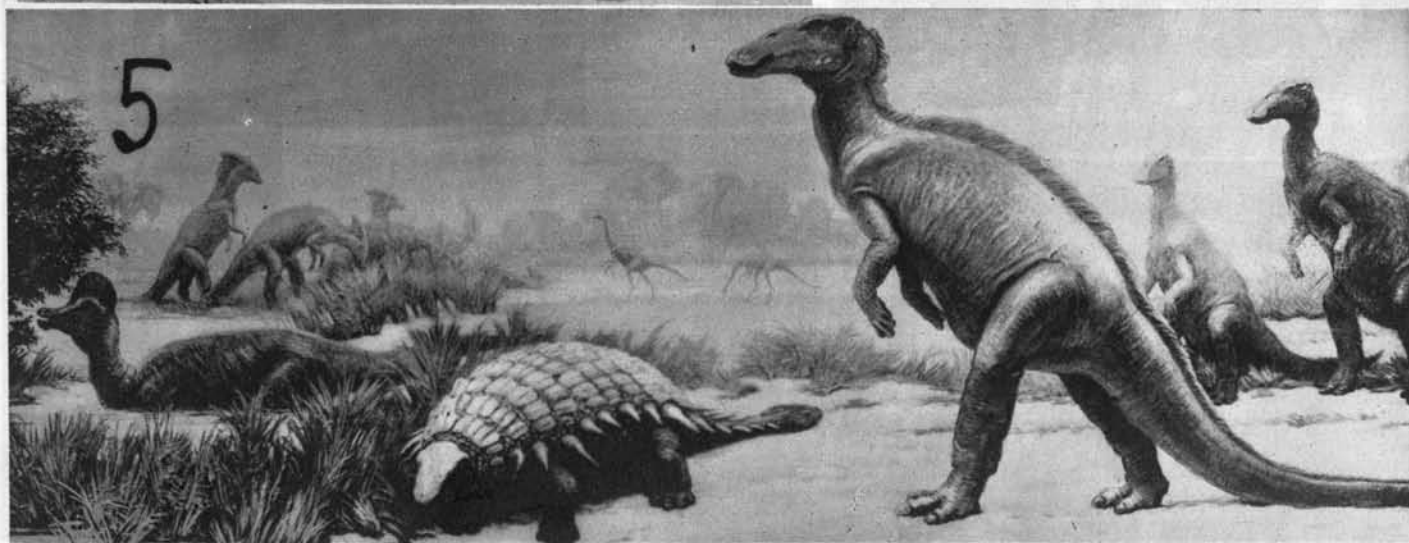
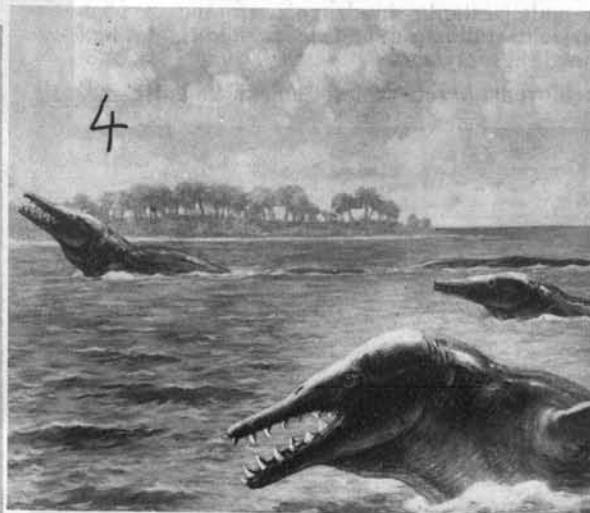
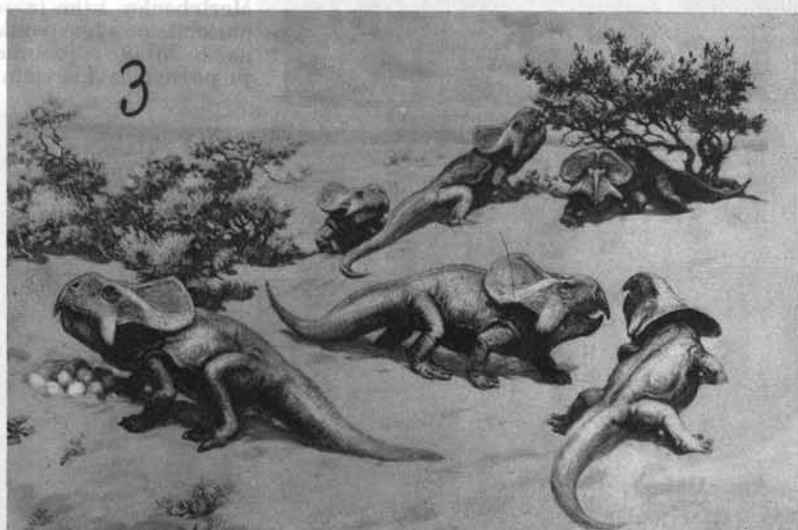
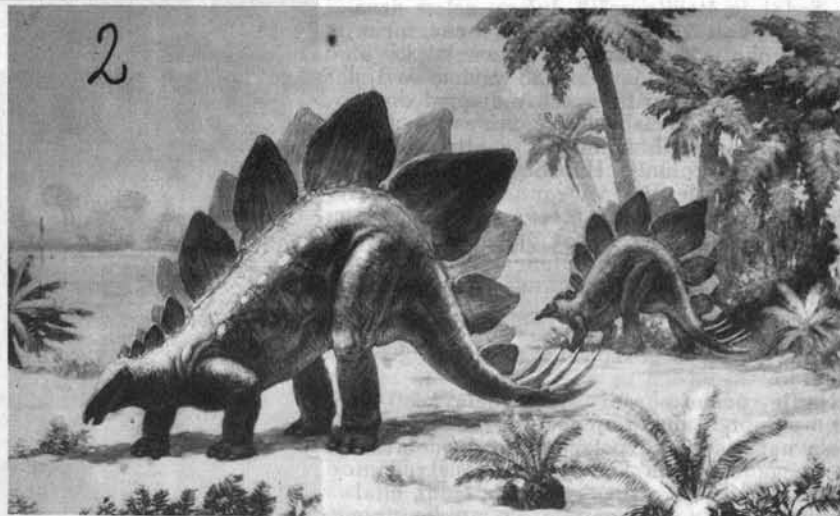
Predpotopno živalstvo

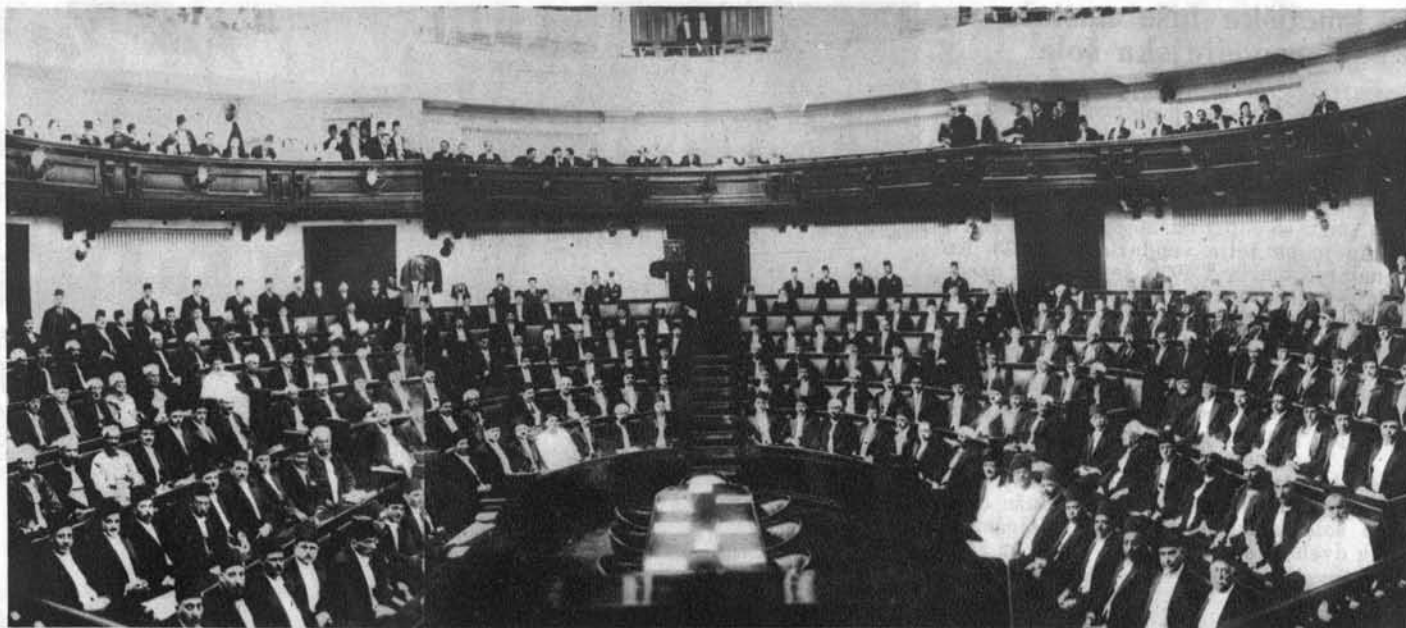
(Glej Ilustr. Slovenca z dne 12. julija t. l.)

Danes objavljamo še nekaj nadaljnjih slik živali, ki so živele na zemlji pred davnimi stotisoči let:

1. Sloptaci in tliptodakti iz Južne Amerike.
2. Stegosauer ali oklopni kuščar, nekoliko večji od današnjih slonov.
3. Dinosaurji, ki so legli jajca, sorodniki trirožcev; živeli so v kredni dobi zlasti v Severni Ameriki.
4. Zeuglodon, predpotopni kit, ki je živel na vzhodnem obrežju Sev. Amerike.
5. Razne vrste dinosaurov in gorskih plazivcev.

Vse slike so posnete po restavracijah, ki jih je izvršil ameriški Fild muzej na podlagi izkopin.

Pogled v egiptovski parlament, ki je bil izvoljen letošnje poletje. V njem sedijo namreč le pristaši Sedky paševe stranke, kajti opozicija, ki tvori ogromno večino ljudstva, je volitve bojkotirala.

Na desni: Upor angleških mornarjev. Redek dogodek se je pripetil pred par tedni v angleški mornarici, ki je ponos vsakega Angleža. Hude gospodarske stiske, v katere je zašla Anglija, je prisilila Angleže k varčevanju na vseh poljih in vlada je morala med drugim občutno zmanjšati tudi plače mornarjev. Med njimi je nastalo zato veliko razburjenje in prišlo je celo do odkritega, čeprav mirnega upora, ki je prisilil admiraliteto, da je morala preklicati celo velike mornariške manevre. Pomirili so se šele, ko jim je vlada obljubila, da bo popravila najhujše krivice. Naša slika nam kaže uporne mornarje, ki so zapustili svoje ladje in korakajo po ulicah Portomonta.

Francoski ministri v Berlinu. Dne 27. p. m. sta oficielno obiskala Berlin francoski min. predsednik Laval in zun. minister Briand. To je bil po več ko šestdesetih letih prvi uradni obisk francoske vlade v Nemčiji. Zgornja slika nam kaže prihod Laval (1) in Brianda (2), zun. ministra Curtiusa (4). Desna slika pa kaže navdušeno pozdravljanje obeh franc. ministrov pred hotelom Adelon.

Na levi: Malcolm Macdonald, sin angleškega premijerja, ki se začelja tudi uveljavljati v angleški politiki.

Iz kmetiške hiše nastala — gospodinska šola

Največja želja pokojnega središkega dekana in bivšega poslanca Ozmeča je bila, da na kak način pomaga svojemu roj. kraju Obrež pri Središču. Posrečilo se mu je spraviti v Središče šol. sestre, ki so vodile tam otroški vrtec, toda po njegovi smrti so zopet odšle. Šest let po smrti se mu je pa želja vendarle izpolnila. Ko je namreč umrla l. 1929. še njegova predzadnja sestra, je zapustila Ozmečev dom šolskim sestram v svrhu ustanovitve gospodinske šole za kmetiška dekleta vsega okoliša. S pomočjo središkega kaplana g. Stakneta se je res že pozimi l. 1929. šola ustanovila in že sedaj se čuti v vsem okolišu njen blagodejni vpliv, kajti šola, ki je res popolnoma prilagoden potrebam kmetijskih deklet, je postala kmalu splošno priljubljena. Desna slika nam kaže dvorišče šole, spodnja slika pa udeleženke prvih dveh tečajev, ki sta se vršila na šoli.

Gojenke pri pouku o kršč. življenju, na steni je videti sliko ustanovitelja šole, dekana Ozmeča.

Sportni vestnik

Foto L. Kosec.

Prošlo nedeljo 4. oktobra sta se spoprijela za prvenstvo Slovenije stara nasprotnika Ilirija in Primorje. Zmagala je Ilirija v razmerju 1 : 0. Pičel rezultat je največ posledica premehke igre napadalne vrste zmagoslavnega moštva. Že dolgo ni bilo tekme, v kateri bi imela Ilirija tako premoč nad Primorjem kakor to pot. Zanimanje občinstva za srečanje teh dveh moštev je bilo precejšnje. Tekmo je gledalo okoli 2000 gledalcev. Takega števila v jesenski sezoni še ni bilo na igrišču. Tekmo je pa sodil belgrajski sodnik g. Joksič na tak način kakor dosedaj v Ljubljani še nismo videli. Taki sodniki bi navadili marsikoga igrati fair. To bi bilo tudi potrebno.

Naše slike: V krogu: Uršič uide Unterju proti голу. Na levi: Borba pred vrati Ilirije. Berglez in Sočan v boju za žogo, Janez pa čaka, da pomaga. Zgoraj: Sočan uide z žogo, Janez starta, Unter pa zadržuje Uršiča.